

Lai gan katra Eiropas Savienības (ES) dalībvalsts, ņemot vērā valstī esošo situāciju ar "Covid-19", individuāli izstrādā pasākumu plānu vīrusa ierobežošanas pasākumu atcelšanai, arī Eiropas Komisija un Eiropadome izstrādājusi kopīgo Eiropas ceļvedi "Covid-19" ierobežošanas pasākumu atcelšanai, lai veicinātu sabiedrības un ekonomikas normālas darbības atjaunošanu un ilgtspējīgu izaugsmi.

IVETA ROZENTĀLE

Veselības ministrijas Komunikācijas nodaļas vadītājs Oskars Šneiders skaidro, ka šis ir vadlīniju dokuments, pēc kura vadās visa Eiropa: "Tas ir vispārīgs, un, plānojot Latvijas rīcību, vēl ņemam vērā arī Pasaules Veselības organizācijas un Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra (ECDC) rekomendācijas. Vienlaikus jāņem vērā, ka katrā valstī epidemioloģiskā situācija un veselības aprūpes sistēmas kapacitāte "Covid-19" ārstēšanai un pacientu aprūpei ir dažāda, līdz ar to katra valsts pati izvēlas ceļu, pa kuru atgriezies ierastajā dzīvē."

Eiropas Parlamenta deputāte Inese Vaidere teic, ka pandēmijas

Eiropas ceļvedis "Covid-19" ierobežošanas pasākumu atcelšanai

sākumā Eiropā valdīja apjukums: "Piemēram, slēdzot satiksmi, Eiropas valstis ieviesa dažādus ceļošanas aizliegumus, kas radīja haosu un kavēja svarīgu medicīnas un pārtikas preču piegādi, arī Latvijai uz Polijas robežām. Tad Eiropas Parlamentā vērsos pie poļu kolēģiem, lai steidzami tiktu atjaunota ātra preču kustība uz Latviju, kas arī izdevās. Dalībvalstis drīz vien saprata, ka vienpusēji pieņemti ierobežojumi smagi traucē tik svarīgā ES Vienotā tirgus darbību un ir nepieciešams atjaunot koordinētu sadarbību. Tādēļ kopējs ES ceļvedis "Covid-19" ierobežošanas pasākumu atcelšanai noteikti bija nepieciešams un ir pozitīvi vērtējams, lai nodrošinātu valstu paredzamu rīcību, kas balstīta uz vienotiem principiem un veselības kritērijiem. Esmu pārliecināta, ka ierobežojumi jāatceļ, kur vien tas iespējams, ievērojot veselības aizsardzības pasākumus." Viņa piebilst, ka nesen parādījušās arī specifiskākas ES līmeņa vadlīnijas, piemēram, avio nozarei: "Tas ir ļoti būtiski, jo tieši aviosatiksmē īpaši savieno dažādas valstis, tādēļ gan lidsabiedrībām, gan pasažieriem jābūt skaidrībai, kā droši atsākt lidošanu jaunajos apstākļos."

Ceļvedī ir izklāstīti ieteikumi dalībvalstīm ar mērķi saglabāt sabiedrības veselību, vienlaikus pakāpeniski atceļot ierobežošanas pasākumus, lai atsāktu kopienas

dzīvi un ekonomikas darbību, uzsverot, ka cieņa un solidaritāte starp dalībvalstīm joprojām ir svarīga, lai panāktu labāku koordinētību un informētību, kā arī mazinātu sociālekonomiskās sekas un ietekmi uz veselības nozari.

Tajā norādīts, ka epidemioloģijas ekspertu vidū ir plaši izplatīts viedoklis, ka pat ar ierobežošanas pasākumiem vīruss turpina cirkulēt sabiedrībā un jebkāda ierobežojumu pakāpeniska atvieglošana nenovēršami rada attiecīgu pieaugumu saslimstības gadījumu skaitā. Līdz ar to nepieciešama pastāvīga un detalizēta uzraudzība, kā arī gatavība vajadzības gadījumā pielāgot un no jauna ieviest vīrusa ierobežojošus pasākumus. Eksperti vērtē, ka sabiedrībai būs jāsadzīvo ar vīrusu, līdz tiks atrasta vakcīna vai efektīva un droša ārstēšanas metode.

Kritēriji, lai samazinātu ierobežojumus, ir trīs. Pirmām kārtām epidemioloģiskie kritēriji, kas pierāda, ka slimības izplatīšanās ir ievērojami samazinājusies un stabilizējusies ilgstošā laikposmā. Par to var liecināt, piemēram, jaunu inficēšanās gadījumu, hospitalizācijas gadījumu un intensīvās terapijas pacientu skaita noturīga samazināšanās. Otrām kārtām pietiekama veselības aprūpes sistēmas kapacitāte, treškārt, pienācīga uzraudzības kapacitāte, tostarp liela mēroga testēšanas kapacitāte, lai atklātu un uzraudzītu vīrusa

izplatīšanos apvienojumā ar kontaktu izsekošanu un iespējam izolēt personas, ja inficēšanās atkārtojas un izplatās tālāk. Tādējādi uzsvērts, ka ir jāpalielina veselības aprūpes sistēmu spēja un noturība, jo īpaši — lai risinātu problēmu saistībā ar paredzamo infekciju pieaugumu pēc ierobežošanas pasākumu atcelšanas. Palīdzības sniegšanai ir mobilizēts ES budžets, lai nodrošinātu papildu resursus, tostarp personālu veselības aprūpes sistēmu atbalstam cīņā ar "Covid-19" krīzi. Šī krīze ir izraisījusi ievērojamu pieprasījuma pieaugumu pēc medicīniskajiem un individuālās aizsardzības līdzekļiem, piemēram, plaušu ventilatoriem, testēšanas komplektiem un maskām. Komisija dalībvalstis atbalsta, ar resceEU un kopīgā iepirkuma palīdzību veidojot un sadalot aizsardzības līdzekļu un iekārtu krājumu. Lai izstrādātu un paātrinātu drošas un iedarbīgas vakcīnas, ārstēšanas metožu un zāļu ieviešanu, kam būtu izšķiroša nozīme koronavīrusa uzliesmojuma izbeigšanā, Komisija ir mobilizējusi papildu finansējumu, lai veicinātu pētniecību šajā nolūkā. Tāpat ārsti, izmantojot īpašu tiešsaistes ES platformu, dalās pieredzē "Covid-19" pacientu ārstēšanā.

Eiropas kopējās interesēs ir koordinēti atvieglot saistībā ar "Covid-19" noteiktos pasākumus, ievērojot trīs pamatprincipus: rīcības pamatā vajadzētu būt zinātnes

atziņām ar galveno uzsvāru uz sabiedrības veselību - sabiedrības veselības ieguvumu līdzsvarošanu attiecībā pret citām sociālajām un ekonomiskajām sekām; dalībvalstīm būtu jākoordinē rīcība, savstarpēji informējot par atcelšanas pasākumiem; tāpat arvien būtiska nozīme ir cieņai un solidaritātei starp dalībvalstīm - galvenais panākumu faktors šajā posmā ir savstarpēji izmantot stiprās puses, palīdzēt tiem, kuriem ir grūtāk. Tāpat būtiski ir arī palielināt testēšanas kapacitāti un saskaņot testēšanas metodiku, kā arī palielināt veselības aprūpes sistēmu spējas un noturību, turpināt palielināt medicīnisko un individuālās aizsardzības līdzekļu kapacitāti, izstrādāt un ieviest drošu un efektīvu vakcīnu, kā arī drošas un efektīvas ārstēšanas metodes un medikamentus.

Vadlīnijās ieteikts "Covid-19" ierobežošanas pasākumus atcelt pakāpeniski, neaizsargātākās grupas aizsargājot ilgākā laika posmā, tāpat ievērojot pakāpenību iekšējo un ārējo robežu atvēršanai. Latvijas izstrādātajos kritērijos ierobežojumu pakāpeniskai atcelšanai ņem vērā arī situāciju kaimiņvalstīs un pārējās ārvalstīs. □

Raksts tapis sadarbībā ar Eiropas Parlamenta biroju Latvijā

"Druva" jau vakardienas numurā rakstīja, kādi ierobežojumi tiek samazināti saistībā ar ārkārtējās situācijas atcelšanu "Covid-19" pandēmijas apturēšanai. Tagad par tiem plašāk.

Ārkārtējā situācija beigusies, bet pirmskrīzes dzīve vēl neatgriežas

cilvēkiem vai arī lietot mutes un deguna aizsegus, ja starp personām nav iespējams ievērot divu metru distanci un kontakta laiks starp tām ir ilgāks par 15 minūtēm.

● Muzeji un bibliotēkas individuāli lemj par pakalpojumiem, ko nodrošina.

● Teātru, orķestru un citu kultūras iestāžu un organizāciju, kā arī amatiermākslas kolektīvu, ja tas objektīvi nepieciešams, mēģinājumu un uzstāšanās procesā gan telpās, gan ārā no 10. jūnija var arī neievērot divu metru distanci.

● Savi ierobežojumi ir pieaugušo profesionālās tālākizglītības, profesionālās pilnveides un pieaugušo neformālās izglītības programmu īstenošanā, līdz 31. augustam maksimālais dalībnieku skaits grupā noteikts ne vairāk kā 50 cilvēki, skaidro Izglītības ministrija.

● Bērnu vasaras nometnēs līdz

31. augustam grupā var būt ne vairāk kā 30 audzēkņi, vienlaikus var norisināties vairāku grupu aktivitātes, ja to atļauj nometnes iekārtojums un platība.

Jāatgādina, ka bērnu dalībai visās nometnēs ir nepieciešama ģimenes ārsta izsniegta izziņa, tai ir jābūt izsniegtai ne vēlāk kā septiņas dienas pirms nometnes darbības uzsākšanas. Ģimenes ārsts novērtē bērna veselību, bet nav nepieciešamības sūtīt bērnu veikt "Covid-19" testu.

● Sporta treniņu un sacensību laikā sportisti un sporta darbinieki var neievērot divu metru distanci, šis nosacījums ir attiecināms arī uz amatieru sportu. Taču sporta nodarbībās treniņgrupā vienlaikus organizēti var pulcēties ne vairāk kā 30 personu (bez vecuma ierobežojuma), uz vienu cilvēku jānodrošina ne mazāk kā 4m² platības.

● Atļauts rīkot sporta sacensī-

bas, ievērojot vispārējos pulcēšanās ierobežojumus, bet, ja tās notiek telpās, kuru kopējā platība ir mazāka nekā 1000m², skatītājiem līdz 31. jūlijam pasākumā nav atļauts piedalīties.

● Sabiedriskajā transportā jāturpina lietot mutes un deguna aizsegu.

Šomēnes testēšana visiem bez maksas

Lai ierobežotu "Covid-19" izplatīšanos arī pēc ārkārtējās situācijas beigām, turpināsies ārstniecības personu prakse sniegt pacientiem attālinātās konsultācijas, informē Veselības ministrija. Arī turpmāk ārsts varēs izvērtēt, vai attālinātā konsultācija ir iespējama vai nepieciešams novērtēt pacienta veselības stāvokli klātienē. Pacientam par attālināto konsultāciju nebūs jāmaksā.

Tāpat kā līdz šim plašs personu loks varēs saņemt valsts apmaksātu "Covid-19" testu līdz pat gada beigām ierastajā kārtībā, skaidro ministrija. Savukārt no vakardienas, 10. jūnija, līdz 30. jūnijam ikvienam ir iespēja veikt valsts apmaksātu "Covid-19" testu arī tad, ja nav slimības simptomu. Iepriekš ir obligāti jāpierak-

stās, zvanot uz tālruņa numuru 8303 darba dienās no 8 līdz 20, sestdienās no 9 līdz 15 un svētdienās no 9 līdz 12. Šāds lēmums pieņemts, lai pēc ārkārtējās situācijas beigām, mazinoties ierobežojumiem, sabiedrībā notiktu plaša testēšana, kas ļautu laikus atklāt iespējamu slimības uzliesmojumu. Ja cilvēkam nav slimības simptomu, uz paraugu ņemšanas punktu var ierasties arī ar velosipēdu, kājām vai, lietojot masku, ar sabiedrisko transportu. Ja cilvēkam ir saslimšanas simptomi, iesakām tomēr vispirms sazināties ar ģimenes ārstu, kurš varēs konsultēt arī par nepieciešamo ārstēšanu un nosūtīt uz "Covid-19" testu.

Valsts arī turpmāk apmaksās ar "Covid-19" ārstēšanu saistītos izdevumus (pacientu pārvešanu, pavadīto laiku slimnīcā un ārstēšanu, un citus).

Ministrija arī informē, ka paplašinātas situācijas, kurās tiks apmaksātas ģimenes ārsta mājas vizītes. Valsts tās apmaksās, ja pacientam ir hroniskas slimības saasinājums, bet Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests uz izsaukumu nebūs devies, jo situācija nav bijusi dzīvību apdraudoša. □

Sagatavojusi ARITA LEJIŅA

Tāpat kā līdz šim kultūras, sporta, izklaides un reliģiskās darbības vietas darbu uzsāks ne agrāk kā plkst. 6.30 un beigs ne vēlāk kā plkst. 24. Izņēmums ir brīvdabas kino un sabiedriskās ēdināšanas vietas, kas drīkstēs darboties līdz plkst. 2 naktī.